

KURIU ĮVAIRIUS SAKINIUS TEKSTO SUPRATIMAS

1. Perskaityk tekstą.

Selemonas Paltanavičius

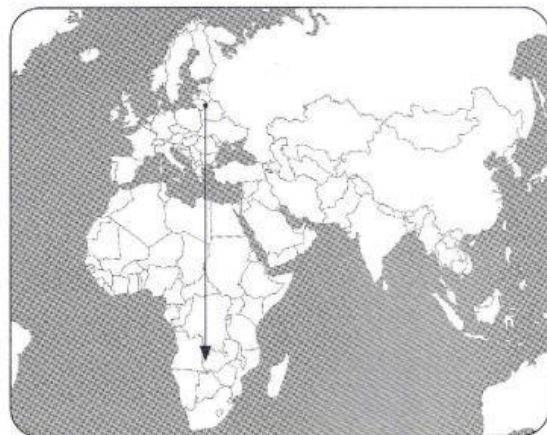
Tolimuos keliuos

Keista, retai kam pasiseka pamatyti išskrendančius gandrų. Jų pulkai lekia tyliai, be to – aukštai, lengvai iškildami virš kalnų, viršijančių 2–3 kilometrus. <...> Tryliktame amžiuje buvo tikėta, kad gandrai per žiemą miega vandenyje. <...> Ir tik prieš gerus 300 metų buvo suprata, kad gandrai išskrenda. Kur – to nežinojo ir neįsivaizdavo niekas. Tik praeitą šimtmetį bandyta paukščius ženklinti – prie kojų imta rišti pergamentus² su įrašais, po kaklais kabinti varpelius. Kad ir kaip keista, po žiemos pažymėtieji paukščiai sugrįždavo. Bet ir vėl – neaišku buvo, kur jie gyveno tą laiką. Pagaliau atkreiptas dėmesys į gandrų, kurie parsinešdavo jų kūną pervėrusias afrikietiškas strėles. Mokslininkai per 100 metų pastebėjo net 19 taip paženklintų gandrų. <...> Sužeisti ir strėlės svorio slegiami paukščiai nežuvo ir parnešė į gimtinę įrodymą, kad jie žiemoję Afrikos žemyne.

Viską išaiškinti padėjo praeitą šimtmetį išrasta naujovė – paukščių žiedavimas.

Iš Lietuvos gandrai skrenda į pietus arba pietryčius. Pirmiausia aplanko Baltarusijos pelkes, toliau plasnėja per Ukrainą, Vengriją, Bulgariją, Rumuniją, Siriją, Egiptą, Etiopiją. Jų kelionės pabaiga – Vidurio ir Pietų Afrika. <...>

Iki žiemojimo vietų gandrai skrenda gerus du mėnesius. Jų kelias ilgas ir tolimas. Pakeliui būna visko – ir vėtrų, kurioms atsispirti jauniklių niekas nemokė, ir mirtį nešančių elektros stulpų. Įvairūs pavojai ir nelaimės iš jaunųjų išrenka mažiausiai pasirušusius gyvenimui.

² *pergamentas* – tokia iš odos gaminama medžiaga

Atsakyk į klausimus ir atlik užduotis (remkis tekstu).

1.1. Kodėl retai kam pasiseka pamatyti išskrendančius gandrų? 1 t. ☐

- A. Pulkai skrenda virš kalnų ir miega vandenyje.
- B. Pulkai lekia tyliai ir aukštai.
- C. Gandrai tyliai išskrenda po vieną.
- D. Gandrai išskrenda tik tada, kai jų niekas nemato.

1.2. Kodėl žmonės manė, kad gandrai per žiemą miega vandenyje? 1 t. ☐

- A. Nes žmonės nesuprato, kad gandrai žiemą išskrenda.
- B. Nes žmonės matydavo gandrų pelkėse.
- C. Nes pasisekė pamatyti miegančius gandrų.
- D. Nes suprato, kad gandrai be vandens neišgyventų.

1.3. Kas rodo, kad žmonės nuo seno domėjosi gandrų gyvenimu? 1 t. ☐

- A. Stebėjo gandrų miegančius vandenyje.
- B. Norėjo išgirsti skrendančius gandrų.
- C. Stebėjo vandenį, kuriame miegojo gandrai.
- D. Norėjo suprasti, kur ir kaip gandrai žiemoja.

1.4. Ką padėjo išsiaiškinti gandrų ženklavimas – prie kojų pririštas pergamentas su įrašais arba po kaklu pakabintas varpelis? 1 t. ☐

- A. Kad po žiemos pažymėtieji paukščiai sugrįžta.
- B. Kur pažymėtieji gandrai žiemoja.
- C. Kad pažymėtieji paukščiai per žiemą miega vandenyje.
- D. Kuria kryptimi gandrai išskrenda.

1.5. Pažymėk ☒, kurias šalis aplanko gandrai, skrisdami iš Lietuvos į žiemojimo vietą. 1 t. ☐

☐	Danija
☐	Bulgarija
☐	Suomija
☐	Vengrija
☐	Portugalija
☐	Etiopija
☐	Ukraina
☐	Norvegija
☐	Švedija

☐	Latvija
☐	Estija
☐	Baltarusija
☐	Prancūzija
☐	Ispanija
☐	Islandija
☐	Egiptas
☐	Rumunija
☐	Sirija

1.6. Kaip mokslininkai išsiaiškino (kol paukščiai nebuvo žieduojami), kad gandrai žiemoja Afrikos žemyne?

1 t. ☐

- A. Iš įrašų pergamentuose.
- B. Iš sužeistų afrikietiškomis strėlėmis gandrų.
- C. Iš varpelio skambėjimo.
- D. Iš to, kad gandrai skrenda virš kalnų.

1.7. Kokiam maždaug aukštyje skrenda gandrai?

1 t. ☐

- A. Iki 300 metrų aukštyje.
- B. Iki 100 metrų aukštyje.
- C. Daugiau kaip 2–3 kilometrų aukštyje.
- D. Iki 1 kilometro aukštyje.

1.8. Tekste pabrauk sakinius, įrodančius, kad gandrai yra ištvermingi paukščiai.

1 t. ☐

1.9. Ar kelionė į žiemojimo vietas gandrų yra pavojinga? Pažymėk ☒.

1 t. ☐

☐ Taip ☐ Ne

Paaiškink, kodėl taip manai.

- A. Paukščiai žieduojami.
- B. Pakeliui būna vėtrų ir elektros stulpų.
- C. Paukščiai yra paženkinti varpeliais.
- D. Paukščiai keliaudami miega vandenyje.

1.10. Koks yra šis tekstas? Pažymėk ☒.

1 t. ☐

Grožinis ☐ Negrožinis ☐

Pažymėk teiginius, pagrindžiančius tavo pasirinkimą.

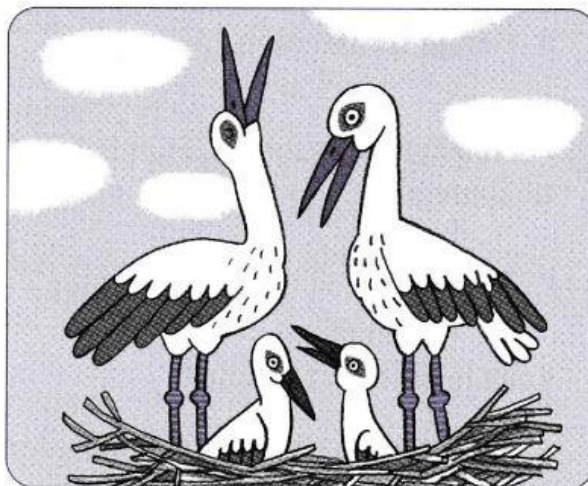
Aprašomi išgalvoti įvykiai.	☐
Minimi tikrų vietovių pavadinimai.	☐
Atskleidžiami veikėjų jausmai.	☐
Siekiama suteikti naujų žinių.	☐
Pasakojami gyvūnų nuotyčiai.	☐
Tekstą papildoma gyvūno nuotrauka ir žemėlapis.	☐

2. Perskaityk tekstą.

Selemonas Paltanavičius

Jūs, Joneliai, taip darykit...

Kai aš buvau mažas, mano tėvai visada kleketuodavo ant lizdo krašto ir buvo labai švelnūs vienas kitam: vis pakedena kits kitam plunksnas, prisiglaudžia. Kai jie turėdavo laisvą akimirką, snapais vis taisė lizdą, klojo mūsų guolius. Žiūrėdavau į juos ir galvodavau: štai ir aš užaugsiu, būsiu tikras gandras Jonas ir darysiu lygiai taip pat...

Tikėsite ar ne, bet mudu su gandriene Joniene esame labai draugiški – laukiame vienas kito, džiaugiamės vienas kitą pamatę atlekiantį. Gal todėl ir mūsų vaikai tokie gražūs, tokie tvirti. Jie daug ko iš mūsų išmoko.

Atsimenu, mažas būdamas klausdavau savo tėvų – kaip aš surasiu kelią į Afriką? O gal būsiu pirmasis visoje gandrų giminėje, sugebėjęs į dausas nuskristi: „Ką tu, – drąsino mane tėvai. – To mokytis nereikia. Tą moka visi gandrai. Tu – taip pat...”

Pirmąją savo vasarą, jau išmokęs pats susigauti maisto, pamačiau, kad visas mūsų pulkas vieną rytą ėmė sukti ratus ore ir pasileido skristi ton pusėn, iš kur vidudienį šviečia saulė. Aš skridau su visais, pakeliui mes daug sykių leidomės, pabaliuose gaudėm žuvis. Prie mūsų prisiglaudė kitų pulkų paukščiai. Po daugelio kelionės dienų aš pamačiau, kad esu su svetimais gandrais, savo bendraamžiais.

– Ar jūs žinote kelią? – sunerimęs klausiau jų. – Jei nežinote, tai gal neskirkime...

– Visi gandrai žino kelią į Afriką! – kartojo gandrūkai. – Pamatysi, nepaklysimė.

Taip ir buvo. Mes puikiai nuskridome, o po to daug kartų skraidėme gimtinėn ir vėl – Afrikon. Kai aš subrendau, sutikau savo gandrienę ir mudu susukome lizdą, išperėjome, išauginome vaikus. Kiek vasarų juos auginame – vis kitus, vis gražesnius.

Jie klausinėja mūsų, mokosi. Tačiau aš žinau, kad kiekvienas gandras daug ką moka vos išsiritęs iš kiaušinio.

Atsakyk į klausimus ir atlik užduotis (remkis tekstu).

2.1. Kas pasakoja savo istoriją?

1 t. ☐

A. Gandrienė Jonienė.

C. Gandriukai.

B. Gandras Jonas.

D. Gandro Jono tėvas.

2.2. Kuris veiksmas įrodo, kad pasakotojo tėtis ir mama buvo rūpestingi tėvai?

1 t. ☐

- A. Kleketuodavo ant lizdo krašto. C. Snapais taisė lizdą, klojo vaikų guolius.
B. Padėjo surasti kelią į Afriką. D. Ieškojo vaikams gandrienės.

2.3. Kuriuo žodžiu pasakotojas apibūdina save ir savo gandrienę? Nuspelvink.

1 t. ☐

tvirti

draugiški

gražūs

švelnūs

Koks jų elgesys tai rodo?

- A. Su svetimais gandrais skrenda į Afriką.
B. Laukia vienas kito, džiaugiasi vienas kitą pamatę.
C. Kartu skrenda į dausas.
D. Vienas kitą moko susigauti maisto.

2.4. Ar pasakotojas norėjo būti panašus į savo tėvus? Pažymėk ☒.

1 t. ☐

☐ Taip ☐ Ne

Kodėl taip manai?

- A. Nes užaugęs norėjo elgtis taip, kaip jo tėvai.
B. Nes užaugęs norėjo gyventi Afrikoje.
C. Nes užaugęs norėjo elgtis priešingai nei jo tėvai.
D. Nes užaugęs norėjo keliauti su kitais gandrais.

2.5. Kodėl, pasak pasakotojo, jo vaikai tokie gražūs ir tvirti?

1 t. ☐

- A. Nes vaikai svajoja gyventi Afrikoje. C. Nes vaikai daug ko iš tėvų išmoko.
B. Nes vaikai kleketuoja ant lizdo krašto. D. Nes vaikai moka pasigauti žuvį.

2.6. Ką, pasak pasakotojo, visi gandrai žino?

1 t. ☐

- A. Kaip nusukti į Afriką. C. Kad moka patys susigauti maisto.
B. Kad yra gražūs ir tvirti. D. Kaip išsiristi iš kiaušinio.

2.7. Pabrauk tekste sakinį, kuriame sakoma, kada pasakotojas pirmą kartą išskrido į Afriką.

1 t. ☐

2.8. **Kaip pasakotojas pristato kelionę į Afriką? Sunumeruok įvykius iš eilės. 1 t.** ☐

	Paukščiai pakeliui daug sykių leidosi, pabaliuose gaudė žuvis.
	Gandrų pulkai nuskrido į Afriką.
1.	Visas gandrų pulkas vieną rytą ėmė sukti ratus ore.
	Prie jų pulko prisiglaudė kitų gandrų pulkų paukščiai.
	Gandrai pasileido skristi ton pusėn, iš kur vidudienį šviečia saulė.

2.9. **Kada pasakotojas savo gyvenime jautė nerimą, o kada džiaugsmą? Paaiškink. 2 t.** ☐

Nerimą jautė, kai

- A. ... taisė lizdą.
- B. ... mokėsi pagauti žuvį.
- C. ... pirmą kartą skrido į Afriką.
- D. ... ieškojo gandrienės.

Džiaugsmą jautė, kai

- A. ... pamatydavo gandrienę.
- B. ... domėjosi keliu į Afriką.
- C. ... pamatė svetimų gandrų būrį.
- D. ... su kitais gandrais skrido pulke.

2.10. **Kas nutiko, kai pasakotojas subrendo? 1 t.** ☐

- A. Norėjo nuskristi į Afriką.
- B. Norėjo pabaliuose gaudyti žuvį.
- C. Išmoko kleketuoti.
- D. Sutiko savo gandrienę.

2.11. **Perskaitei du tekstus. Kuo jie panašūs? 1 t.** ☐

Abu tekstai yra negrožiniai.	
Abu tekstai yra grožiniai.	
Abu tekstai yra apie gandrų.	
Abu tekstai yra apie Afriką.	
Abu tekstus parašė tas pats autorius.	

